

Ticaret savaşlarının korumacı etkileri ekonomik birlikleri dahi çok etkilerken, ikili anlaşmaların önemi daha da artıyor.

Tarife ve tarife dışı engelleri aşmak için serbest ticaret anlaşmalarına (STA) yönelen Türkiye, halen yürürlükte olan 20 STA ile dış ticaret hacmini genişletiyor.

Uluslararası ticarete korumacılık ve menfaat hesapları etkisini iyice gösterirken, ikili ticari anlaşmalarının önemi de giderek artıyor. Türkiye de ekonomik ve ticari araç olarak serbest ticaret anlaşmaları (STA) akdetmek suretiyle küresel ticaretteki payını artıracak adımlar atıyor. Türkiye'nin, üçüncü ülkelerle serbest ticaret anlaşmaları yapmasının temelleri 1980 yılında başlayan ihracata dayalı büyüme stratejisine dayanıyor. Bu strateji çerçevesinde, 'yeni pazarlar bulmak' ve 'ihracatı ürün bazında çeşitlendirmek' en önemli hedefler olarak ortaya çıkmıştı. Fakat 90'lardan itibaren takip edilen yol değişmeye başladı.

TARİFE DIŞI ENGELLER

Gümrük Birliği Anlaşması'na kadar ihracat artışını, iç teşvikler yoluyla artırmaya çalışan Türkiye, artık tarife ve tarife dışı engelleri (kota, teknoloji transfer yasağı) aşmak için serbest ticaret anlaşmalarını kullanıyor. Bu şekilde her iki ülke için de ihracat ve ithalat kuralları, kotalar, gümrük vergisi indirimleri açık ve daha ılımlı hale getiriliyor. Bir tarafın verdiği tavize karşılık diğer taraf başka bir taviz sunarak denge oluşturuyor. Bu dengeler her iki ülkenin dış ticaret erbabı için daha kolay iş imkanı anlamına geliyor.

36 ÜLKE İLE STA

1992'de EFTA ülkeleriyle yapılan STA'dan itibaren toplan 36 STA imzalandı. Ancak, bunlardan 11'i, taraf ülkelerin Avrupa Birliği üyesi olması sebebiyle feshedildi. Singapur ile yapılan STA'nın 2017'de yürürlüğe girmesinin ardından, ikili ticareti zorlaştıran duvarları aşmak için girişimlerine ağırlık veren Türkiye, Uzak Doğu'dan ABD'ye birçok bölgedeki ülkelerle STA müzakerelerini ilerletti. Özellikle Ukrayna ile anlaşmaya zemin oluşturacak metinler üzerinde önemli ilerlemeler kaydedilirken, Doğu Akdeniz'deki egemenlik mücadelesi dahilinde Türkiye'nin pozisyonunu kuvvetlendirecek yeni bir adım da Kuzey Afrika'da başlatıldı. Bu kapsamda Cezayir ile STA müzakerelerinin başlatılması için girişimde bulunuldu. Ayrıca İngiltere ile kısa vadede mevcut pazara giriş avantajlarının korunmasına, orta-uzun vadede ise geniş ve kapsamlı bir STA akdedilmesine yönelik görüşmeler sürdürülüyor.

ORTAK ÇALIŞMA

Şimdiye kadar yapılan STA'lar, ticareti kolaylaştırmakla kalmıyor. STA'lar, menşe kuralları, yatırımlar, fikri mülkiyet hakları gibi alanlarda ortak kuralların tesisine imkan tanıyor. Anlaşmalar, ticaretin akışını kolaylaştırırken, ölçek ekonomilerine yol açarak maliyet düşüşü ve kaynak verimliliği de sağladı. Bu ikili anlaşmalar aynı zamanda dışa açık

rekabetçi bir ekonomik altyapı tesis etmeye zorladığı için uluslararası rekabet gücünü artırıcı etki de yaptı.

SİYASİ YAKINLAřMA

STA'ların bir diğer faydası da anlaşma ortaklarımız ile siyasi ilişkilerin de daha istikrarlı hale gelmesi şeklinde görüldü. STA sebebiyle oluşturulan Ortaklık Konseyi ve Ortaklık Komitesi, en üst seviyede siyasi ve bürokratik temsilcileri bir araya getiriyor. Bu şekilde yeni işbirliği imkânlarının gözden geçirilmesi imkanı da oluşuyor. STA'lar sayesinde ülkelerin birbirlerinin ekonomik ve ticari potansiyelleri konusundaki farkındalıkları artıyor, iş insanları arasındaki temaslar kolaylaşıyor.

KARADAĞ İLE GÜNCELLEME İMZASI

Türkiye ile Karadağ arasında 2010'da yürürlüğe giren STA geçen yıl güncellenmişti. Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ve Karadağ Ticaret Bakanı Dragica Sekulic, Ankara'da 17 Temmuz 2019'da yapılan toplantıda STA'yı genişleten protokolü imzaladı.

UKRAYNA İLE MÜZAKERE İÇİN GÖRÜřLER İSTENDİ

Türkiye ile Ukrayna arasında hizmet ticareti, yatırımların kolaylaştırılması ve elektronik ticareti de içeren kapsamlı bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA) akdedilmesine yönelik müzakereler sürdürülüyor. Bu çerçevede STA müzakerelerinde görüşülmek üzere Ticaret Bakanlığı tarafından bazı anlaşma metni önerileri hazırlandı. Bu metinler ticaret odalarına gönderilerek görüş istendi. İlgililerin ve dış ticaret erbabının 'Yatırımın Kolaylaştırılması Faslı' ve 'Gerçek Kişilerin Dolaşımı' başlıklı taslak metinler ve varsa faydalı olacağı düşünülen hüküm ve hususlar hakkında görüşlerini bildirmeleri talep edildi.

KOSOVA İLE FIRSATLAR İNCELENİYOR

Türkiye-Kosova arasında 2013'te imzaları atılan STA'nın yürürlüğe girişi, 1 Eylül 2019'da Resmi Gazete'de yayımlanmıştı. Anlaşma hakkında geçen hafta TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun ev sahipliğinde bir toplantı yapıldı. Toplantıya, Kosova Büyükelçisi İtir Dugolli ve Kosova Ticaret Odası Başkanı Berat Rukiqi ile birlikte Oda başkanları katıldı.

MÜZAKERE GİRİşİMİNDE BULUNULAN ÜLKELER

- ABD
- Kanada
- Hindistan
- Vietnam
- Orta Amerika Ülkeleri
- Afrika Karayip Pasifik Ülkeleri
- Libya
- Seyşeller
- Cezayir
- Güney Afrika Cumhuriyeti

YÜRÜRLÜKTE OLAN STA'LAR

- Kosova
- Arnavutluk
- Bosna Hersek
- EFTA
- Faroe Adaları
- Fas
- Filistin
- Güney Kore
- Gürcistan
- İsrail
- **Karadağ**
- Makedonya
- Malezya
- Mısır
- Moldova
- Morityus
- Sırbistan
- Singapur
- řili
- Tunus
- Suriye (2011'de durduruldu)
- Ürdün (2018'de feshedildi)

MÜZAKERE SÜRECİNDEKİLER

STA yapmak amacıyla 16 ülke/ülke grubu ile resmi olarak başlatılmış bulunan müzakerelerden listedeki ilk 7'si aktif olarak sürdürülüyor:

- Ukrayna
- Peru
- Kolombiya
- Japonya
- Tayland
- Endonezya
- Somali
- Ekvator
- Meksika
- Pakistan
- Cibuti
- Kongo Demokratik Cum.
- Kamerun
- Çad
- Körfez İşbirliği Konseyi
- MERCOSUR (Güney Amerika Ortak Pazarı)